

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

ΕΤΟΣ 33^ο
ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 251

ΜΗΝΙΑΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ
ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2021
ΚΑΛΑΝΤΑΡΤΣ 2021

ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ !
Υγείαν κ' ευλοΐαν και καληχρονίαν

Αφιέρωμα στο Σταυρίν Αργυρούπολης

Μια από τις πλέον ιστορικές κωμοπόλεις της Χαλδίας, που βρίσκεται περίπου 40 χλμ Β της Αργυρούπολης, γενέτειρα μεταλλωρύχων που διέπρεψαν εκτός από το Σταυρίν και σε δεκάδες οικισμούς που ίδρυσαν στον Πόντο και τη Μικρά Ασία. Βρίσκεται Δ της Κρώμνης και μέχρι πριν τον Ξεριζωμό είχε περίπου 1000 οικογένειες χριστιανών και κρυπτοχριστιανών που κατοικούσαν στις ενορίες Απανωχώρ', Αφκατωχώρ' ή Κατωχώρι, Μονοβάντων και Μαχαλά.

Σταυρίν *Uğurtaş* (Απανωχώρ')

Το Σταυρίν, κατά πάσα πιθανότητα, δημιουργήθηκε ή ενισχύθηκε ο πληθυσμός προηγούμενου οικισμού με την Άλωση της Τραπεζούντας από Έλληνες της πρωτεύουσας των Κομνηνών και από άλλα ελληνικά χωριά των παραλίων. Το όνομά του πιθανόν να προέρχεται από το μετόχι του Τιμόσταυρου που διατηρούσε στην περιοχή η μονή του Αγίου Ιωάννη του Βαζελώνα. Ανάμεσα στους πρώτους οικιστές αναφέρονται οι Αμοιρούτζι και οι Ξιφιλίνοι, αρχοντικές οικογένειες της αυτοκρατορικής αυλής της Τραπεζούντας.

Οι σταυριώτες εκτός από τους οικισμούς μεταλλωρύχων που έχτισαν σε όλη τη Μικρά Ασία δημιούργησαν και αξιόλογες κοινότητες στον Καύκασο και τη Ρωσία. Οι σταυριώτες του Κερτς το 1892 είχαν ιδρύσει το «Κοινοτικόν Ταμείον Σταυρί» για να παράσχει βοήθεια στα σχολεία του Σταυρίου. Να σημειωθεί ότι από το 1880 περίπου λειτουργούσε από ένα τετρατάξιο σχολείο

Συνέχεια στη 5η σελίδα

ΚΛΕΙΣΕ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΨΥΧΗ ΣΟΥ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ...

Συμπληρώνονται τρία χρόνια από το πρώτο συλλαλητήριο που έγινε τον Ιανουάριο του 2018 στη Βέροια αλλά και σε όλη την Ελλάδα απαιτώντας ο ελληνικός λαός από την τότε κυβέρνηση να μην προχωρήσει στην προδοτική συμφωνία των Πρεσπών, που δυστυχώς παραδόθηκαν τα ιερά ονόματα, γλώσσα και εθνότητα σε έναν λαό που δεν τα δικαιούται.

Έφυγαν οι τότε κυβερνώντες και η νυν κυβέρνηση που προεκλογικά τους χαρακτήριζε μειοδότες αλλά και πάνω στο "Μακεδονικό ζήτημα" είχε στηρίξει την προεκλογική της εκστρατεία τώρα την υιοθετεί, τηρώντας σιγή ιχθύος και ξεχνώντας τις δεσμεύσεις της απέναντι στους Έλληνες.

Συνέχεια στη 2η σελίδα

Στο μικροσκόπιο της UNESCO η μετατροπή της Αγίας Σοφίας της Κωνσταντινού Πόλης σε τζαμί

Η UNESCO, φορέας πολιτισμού των Ηνωμένων Εθνών, επιθυμεί να επανεξετάσει τις αλλαγές που έχει πραγματοποιήσει η Τουρκία τόσο στην εμβληματική Αγία Σοφία, όσο και στη Χώρα της Κωνσταντινούπολης, οι οποίες έχουν μετατραπεί σε τζαμιά.

Συγκεκριμένα, ο Χιλιανός Ερνέστο Οτόνε (βοηθός γενικός διευθυντής πολιτισμού της UNESCO) ζήτησε από την τουρκική κυβέρνηση να επιτρέψει στον Αλγερινό αρχαιολόγο Mounir Bouchenaki (Μουνίρ Μπουχενάκη) (και επίτιμο ειδικό σύμβουλο της UNESCO) να επιθεωρήσει τις αλλαγές στα δύο ιστορικά μνημεία.

Συνέχεια στη 2η σελίδα

Τα Ποντιακά έθιμα της Πρωτοχρονιάς!

5η σελίδα

ΠΡΟΣ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ Ε.Λ.Β.

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΣΕ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ και ΕΚΛΟΓΕΣ

Καλούνται τα μέλη της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας, σύμφωνα με το άρθρο 10 του Καταστατικού, σε Τακτική Εκλογοαπολογιστική Γενική Συνέλευση που θα γίνει στο Πνευματικό Κέντρο της Λέσχης στο Πανόραμα (Λ. Πορφύρα 1, Βέροια), την Κυριακή 17 Ιανουαρίου 2021 και ώρα 11.00 π.μ.,

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

www.elverias.gr

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ - ΕΚΔΟΤΗΣ
ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ
Λάμπ. Πορφύρα 1- Πανόραμα Βέροιας
Τηλ.: 2331072060 - Fax: 2331028356
Βέροια - Τ.Κ. 59132
Email: info@elverias.gr

Ιδρυτής
+ ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΕΛΕΤΙΔΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Ε.Λ.ΒΕΡΟΙΑΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΥΛΗΣ
ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΠΟΥΡΤΙΔΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΟΥΜΠΟΥΛΙΔΗΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ
ΜΑΡΙΑ ΣΑΛΟΝΙΚΙΔΟΥ

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ
ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΑΙ ΕΚΤΥΠΩΣΗ
ΚΑΡΑΜΑΝΛΙΔΗΣ Ν. & ΣΙΑ Ο.Ε.
ΝΕΑ ΝΙΚΟΜΗΔΕΙΑ
ΤΗΛ. 23310 90339 - 90234

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ
Λ. Πορφύρα 1
591 32 - ΒΕΡΟΙΑ ΗΜΑΘΙΑΣ
Κωδικός 1000001

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΗΣ Ε.Λ. ΒΕΡΟΙΑΣ

Λειτουργεί καθημερινά πλην
Παρασκευής και Σαββάτου
από τις 17:00 έως τις 21:00.

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

e-pontos.gr
pontostv.gr
verianet.gr
inveria.gr
alexandriamou.gr
24oresimathia.gr
pliroforiodotis.gr
laikoyra.gr
faretra.info
veriamou.blogspot.com
βεριοιώτης.gr
alexandreia-gidas.gr
imathia-live.blogspot.com
blogspotanthemia.com
amosimathia.blogspot.com
idisi-gr.blogspot.gr
arive.gr
efxinospontos.gr

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΝΕΑ

Ουδέν λόγω της πανδημίας του κορονοϊού

ΠΡΟΣ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ Ε.Λ.Β.

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΣΕ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ και ΕΚΛΟΓΕΣ

Συνέχεια από την 1η σελίδα

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΣΕ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ

Το πρόγραμμα της Γενικής Συνέλευσης έχει ως εξής:

- 11.00 - 11.15: Αγιασμός και κοπή βασιλόπιτας
- 11.15 - 11.30: Βράβευση επιτυχόντων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (παιδιών της Λέσχης)
- 11.30 - 11.45: Εκλογή Προεδρείου Γ.Σ. και ανάγνωση θεμάτων ΓΣ

Έναρξη συζήτησης των εξής θεμάτων ημερήσιας διάταξης:

- 1) 11.45 - 12.30: Διοικητικός απολογισμός και προγραμματισμός
- 2) 12.30 - 12.45: Οικονομικός απολογισμός και προϋπολογισμός
- 3) 12.45 - 13.00: Έκθεση Εξελεγκτικής Επιτροπής
- 4) 13.00 - 13.15: Διάλλειμα
- 5) 13.15 - 13.30: Ερωτήσεις - Τοποθετήσεις - Προτάσεις
- 6) 13.30 - 13.45: Απαντήσεις
- 7) 13.45 - 14.00: Παρουσίαση υποψηφίων ΔΣ και ΕΕ
- 8) 14.00 - 18.00: Ορισμός Εφορευτικής Επιτροπής και Εκλογές για ανάδειξη νέου Διοικητικού Συμβουλίου και Ελεγκτικής Επιτροπής

Οι υποψηφιότητες υποβάλλονται εγγράφως (άρθρο 14) τουλάχιστον πέντε (5) ημέρες πριν από τη Γενική Συνέλευση, στη Γραμματεία της Λέσχης (δηλαδή μέχρι Δευτέρα 11/1/2021)

Παρακαλούνται τα μέλη που πρόκειται να τακτοποιήσουν τις οικονομικές τους υποχρεώσεις την ημέρα της Γενικής Συνέλευσης, να προσέλθουν στο χώρο τουλάχιστον μία ώρα πριν την έναρξη των εργασιών.

Σύμφωνα με το άρθρο 5 του Καταστατικού, δικαίωμα συμμετοχής στις εργασίες της Γ.Σ. έχουν τα μέλη που είναι τακτοποιημένα οικονομικά.

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του Καταστατικού όσα μέλη έχουν περισσότερο από δύο χρόνια να τακτοποιήσουν τις οικονομικές τους υποχρεώσεις, τακτοποιούνται με την καταβολή της συνδρομής των δύο τελευταίων ετών (2020-2021).

Η παρουσία σας στη Γ.Σ. καθώς και η τακτοποίηση των συνδρομών σας κρίνεται απαραίτητη καθώς επίσης και η έγκαιρη υποβολή υποψηφιοτήτων στα όργανα της Λέσχης.

Αν δεν υπάρξει απαρτία, η Γενική Συνέλευση θα επαναληφθεί την επόμενη Κυριακή 24 Ιανουαρίου 2021, την ίδια ώρα, στον ίδιο χώρο και με τα ίδια θέματα.

Τονίζεται ότι η Γενική Συνέλευση θα πραγματοποιηθεί ΜΟΝΟ εφόσον το επιτρέπουν οι υγειονομικές συνθήκες και πάντα σύμφωνα με τα ισχύοντα υγειονομικά πρωτόκολλα.

Με τιμή, για το Διοικητικό Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

Νικόλαος Τουμπουλίδης

Η Γ. Γραμματέας

Ευαγγελία Τογκουσίδου

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

Ουδέν λόγω της πανδημίας του κορονοϊού

ΚΛΕΙΣΕ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΨΥΧΗ ΣΟΥ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ...

Συνέχεια από την 1η σελίδα

Πρέπει να καταλάβουμε όλοι και ιδιαίτερα η κυβέρνηση ότι η Μακεδονία είναι κοιτίδα του ελληνισμού και αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο της εθνικής μας ταυτότητας. Η συμφωνία των Πρεσπών είναι σε βάρος μόνο των εθνικών μας συμφερόντων και επιχειρεί με βάρβαρο και αυταρχικό τρόπο να μας στερήσει το δικαίωμα στην ιστορική μας συνέχεια.

Το πρόσχημα της βελτίωσης των διμερών σχέσεων και της οικονομικής συνεργασίας δεν ευσταθούν ούτε είναι αποδεκτές αφού δεν τις αποδέχεται το σύνολο του ελληνικού λαού παρά μόνο δημιουργεί εντάσεις και μίσος με τους γειτονικούς λαούς.

Ο ωραίος και πατριωτικός αγώνας θα συνεχισθεί μέχρι την τελική δικαίωση και υπενθυμίζουμε σε όλους ότι το να "λύνουμε" ένα δήθεν πρόβλημα με τις συνεχείς υποχωρήσεις και παραχωρήσεις της Ελλάδος δημιουργούμε τεράστια προβλήματα στις επερχόμενες γενιές και στην πατρίδα μας.

Υπεράνω όλων είναι η πατρίδα και ιδιαίτερα η ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ μας που είναι φορέας των ενδοξότερων σελίδων του ελληνισμού αλλά και της παγκόσμιας ιστορίας και ας θυμόμαστε ότι όποιος υποχωρεί στα εύκολα αυτός θα πιεστεί να υποχωρήσει-παραχωρήσει και στα δύσκολα, που έρχονται.

Γι αυτό ας προχωρήσει άμεσα η κυβέρνηση στις δέουσες ενέργειες για ακύρωση της μειοδοτικής συμφωνίας των Πρεσπών, όπως η ίδια την χαρακτήριζε πριν τρία χρόνια. Ήρθε η ώρα, ποτέ δεν είναι αργά, "...να νοιώσουμε κάθε είδους μεγαλείο" και για την ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ μας, όπως χαρακτηριστικά μας λέει ο εθνικός μας ποιητής, Δ. Σολωμός.

Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΕΙΝΑΙ ΜΙΑ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΣΥΝΕΧΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

ΜΕΣΩ ΤΩΝ ΜΚΔ και
της ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑΣ ΤΗΣ ΛΕΣΧΗΣ

www.elverias.gr
email: info@elverias.gr

Κάντε εγγραφή στο κανάλι μας:
http://bit.ly/ELV_YouTube

Βρείτε μας στις υπόλοιπες πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης:
Facebook: http://bit.ly/ELV
Instagram: http://bit.ly/ELV_Insta
Twitter: https://bit.ly/ELV_Twitter
Website: www.elverias.gr ~

Γίνε και εσύ μέλος της οικογένειάς μας
Be #ELV ~

Οι Άγιοι του Πόντου

Γερβάσιος Σουμελίδης Μητροπολίτης Χαλδίας του Πόντου

Γράφει: η Δέσποινα-Χρυσοβαλάντου Γερουλίδου

Ο Γερβάσιος Σουμελίδης γεννήθηκε το 1820 στη Βαρενού, η οποία αποτελεί ένα μικρό χωριό της Αργυρούπολης. Οι γονείς του Αθανάσιος και Ευγενία του προσέδωσαν το όνομα Απόστολος κατά τη βάφτισή του. Είχε τέσσερα αδέρφια, από τα οποία ο αδερφός του Κυριάκος ακολούθησε το δρόμο του μοναχισμού. Τις πρώτες γνώσεις τις πήρε από έναν ιερομόναχο-δάσκαλο στη Βαρενού. Λίγο αργότερα αναγκάστηκε να αφήσει για λίγο τα γράμματα, που τόσο αγαπούσε, για να ασχοληθεί με τις γεωργικές ασχολίες. Η Βαρενού ήταν ένα πολύ φτωχό χωριό και πολλοί νέοι οδηγούνταν στη μετανάστευση. Το 1835 ο Γερβάσιος εγκαταστάθηκε στο Ηλάγ-νταγ, στο νομό Ικονίου για να εξασκηθεί στη τέχνη της λιθοξοΐας. Εκεί, οι συνθήκες υπήρξαν αντίξοες. Το ανθυγιεινό κλίμα, που επηρέασε την υγεία του, σε συνδυασμό με ένα ατύχημα στο πόδι εν ώρα εργασίας, κατέστησαν την επιστροφή του στη γενέτειρά του μονόδρομο.

Οι γονείς του επέμεναν σε έναν αρραβώνα με μια νεαρή κοπέλα, με σκοπό την αποφυγή του μοναχισμού, που ο ίδιος εξέφρασε ως ενδόμυχη επιθυμία του. Η θέλησή του όμως ήταν ισχυρή και τον οδήγησε στη πατριαρχική σταυροπηγιακή μονή της Σουμελά στην περιοχή της Ματσούκας. Στην εκκλησιαστική σχολή της μονής έλαβε την πρώτη εκκλησιαστική παιδεία και κατέστη άριστος γνώστης της λειτουργικής τάξης. Στη μονή έγινε η τέλεση της μοναχικής του κουράς και έλαβε το όνομα Αζαρίας. Η ανάγκη απόκτησης ανώτερων σπουδών ήταν η αιτία μετοίκησης στην Κωνσταντινούπολη. Το 1851 γράφεται στη σχολή της Χάλκης. Η οικονομική ανέχεια δεν τον απέτρεψε από τον στόχο. Ήταν πάντα επιμελής στα καθήκοντά του, αν και ζούσε με στερήσεις για όλο το χρονικό διάστημα των σπουδών του. Τον Ιούνιο του 1858 κατάφερε να πάρει το πτυχίο του με άριστα. Λίγο αργότερα χειροτονήθηκε διάκονος και ιερέας και ονομάστηκε Γερβάσιος στη μνήμη του προστάτη του στη μονή Σουμελά.

Μετά τη λήψη του πτυχίου του αναζήτησε εργασία στο Φροντιστήριο Τραπεζούντας, το οποίο στεγαζόταν κοντά στην οικία του, αλλά δυστυχώς υψώθηκαν τείχη και στράφηκε αλλού. Ταξίδεψε στην Κωνσταντινούπολη, όπου του δόθηκε η ευκαιρία να εργαστεί ως ιεροκήρυκας στον ιερό ναό του Αγίου Νικολάου και δάσκαλος στην Αστική σχολή Τσιβαλίου.

Το 1862 ο Γερβάσιος διορίστηκε αρχιερατικός επίτροπος στο Δεμίρ-Ισάαρ (σημερινό Σιδηρόκαστρο) και διδάσκαλος στη σχολή που υπήρχε εκεί. Κατά την περίοδο αυτή ο Γερβάσιος έγραψε τις φωτεινότερες σελίδες του βιβλίου της ζωής του. Η αγάπη του για τους ανθρώπους και η φροντίδα των προβλημάτων των κατοίκων, ανεξαρτήτως φυλετικών διακρίσεων, ανέπτυξε ισόβιο πνευματικό δεσμό μεταξύ του Γερβασίου και του ποιμνιού του. Σπουδαίο το έργο του στα βουλγαρόφωνα χωριά με τη μέθοδο που ακολούθησε. Έγραφε το κήρυγμα κα το έδινε στο δάσκαλο της βουλγαρικής γλώσσας, ο οποίος έπειτα το εκφωνούσε την Κυριακή στην εκκλησία δίπλα στον Γερβάσιο. Πρώτο του μέλημα ήταν η καλή οργάνωση και λειτουργία των σχολείων. Οι

διαμάχες, οι έχθρες και οι διαιρέσεις που επικρατούσαν, δημιουργούσαν προβλήματα, με αποτέλεσμα να βρεθούν τα σχολεία σε κακή κατάσταση. Η προσεχτική και ειρηνική διάθεση του Γερβασίου βοήθησε στην επίλυση ζητημάτων, τα οποία ανέκυπταν, και στην πρόοδο της εκπαίδευσης, για την οποία αισθανόταν υπεύθυνος.

Τα χωριά της επαρχίας, κυρίως σε όσα μιλούσαν βουλγάρικα και τουρκικά, δεν είχαν σχολεία για τα παιδιά. Ο Γερβάσιος, όντας γνώστης της τουρκικής γλώσσας και κάνοντας μαθήματα βουλγάρικης γλώσσας, προσπαθούσε να κινητοποιήσει τους κατοίκους, μιλώντας στη δική τους γλώσσα, να ιδρύσουν σχολεία σε κάθε χωριό. Ο κόπος του βρήκε αντίκρουσμα και αναγνωρίστηκε από το λαό, καθώς παρατηρούσαν έναν αντιπρόσωπο του μητροπολίτη να ζει με λιτότητα, να παρέχει συχνά αφιλοκερδώς τις υπηρεσίες του και να αγωνίζεται προς όφελος τους.

Ένας άνθρωπος που αγαπά τα γράμματα δεν σταματά να είναι υπερασπιστής της εκπαίδευσης και της διαπαιδαγώγησης των νέων. Ο Γερβάσιος τόνιζε συνεχώς πως η οργάνωση της παιδείας θα υλοποιούνταν, αν κατανοούσαν όλοι την αξία της: «...να αγρυπνείτε ακούραστα για την ανατροφή των παιδιών σας». Στις 14 Ιουλίου 1864 εκλέχθηκε μητροπολίτης Χαλδίας και κατέστη επιτακτική ανάγκη η ανεύρεση δασκάλων για το Φροντιστήριο Αργυρούπολης. Με πολλή προσπάθεια και αναζήτηση ο Γερβάσιος κατάφερε να εξασφαλίσει εκπαιδευτικούς για την επόμενη σχολική χρονιά. Για τον ίδιο, δεν αρκούσε η εύρεση δασκάλων και η τυπική εκπλήρωση διδακτικών υποχρεώσεων. Μετά από παρατήρηση, όσοι δεν υπηρετούσαν κατάλληλα το διδακτικό λειτουργήμα, τους απομάκρυνε, θέλοντας το καλό των παιδιών μεν και την ουσιαστική προσφορά των δασκάλων δε. Ο μητροπολίτης φρόντιζε με κάθε τρόπο να αποσταλούν βιβλία σε όλα τα σχολεία της επαρχίας, δίχως καμία εξαίρεση.

Με τις προσπάθειές του ανέδειξε το Φροντιστήριο Αργυρούπολης κέντρο παιδείας όλης της επαρχίας και την εκπαίδευσή του αξιοζήλευτη. Η ταπεινότητα του Γερβασίου δεν του επέτρεπε να απολαύσει τα εγκώμια του κόσμου: «...οι θυσίες και οι προσπάθειές μου, δεν είναι τίποτα μπροστά στον υψηλό και απαραίτητο αυτόκαθήκον». Οι ενέργειές του είχαν ως πυρήνα τη σωστή λειτουργία δημοσίων σχολείων, τα οποία αξιοποιούσαν όλο το εκπαιδευτικό και μαθητικό δυναμικό. Υποστήριζε ακόμη πως τα ιδιωτικά σχολεία θα οδηγήσουν στην εξάλειψη της ενότητας των Ελλήνων, αλλά και της προόδου των μαθητών. Ενώ υπήρχε η ευχέρεια να ανοίξουν σε κάθε χωριό σχολεία με χρήματα ευπόρων, ο Γερβάσιος απέτρεπε αυτή τη συνθήκη, επειδή είχε τη πεποίθηση, πως οι ιδιοκτήτες ιδιωτικών σχολείων είναι «φωτοσβέστες».

Παρατηρούνταν πολύ συχνά η κατάχρηση πόρων, που διασφάλιζαν τη λειτουργία των σχολικών μονάδων. Ο μητροπολίτης ως άγρυπνος φρουρός της παιδείας, ανά τακτά χρονικά διαστήματα, διέταζε έλεγχο των οικονομικών, με σκοπό να αποφευχθεί η αποφυγή σπατάλης, κατάχρησης και απώλειας εσόδων. Δε δίστασε σε

πολύ δύσκολες συνθήκες να υποστηρίξει την εκποίηση περιττών ιερών κειμηλίων, για την αποφυγή οικονομικών προβλημάτων σε μονάδες εκπαίδευσης.

Αξιοσημείωτη είναι η συμβολή του στην εκπαίδευση των κοριτσιών. Συγκάλεσε συνέλευση, όπου ανέπτυξε την υπεροχή της μορφωμένης γυναίκας και την αναγκαιότητα συμμετοχής κοριτσιών στην εκπαίδευση. Στο Παρθεναγωγείο Αργυρούπολης τα κορίτσια διδάσκονταν ανάγνωση, αριθμητική και πρακτική διδασκαλία των συνηθισμένων γυναικείων χειροτεχνιών. Λαμπρό παράδειγμα του σημαντικού εκπαιδευτικού του έργου αποτελεί η υποστήριξή του στους ενδεείς και φιλομαθείς νέους. Έχοντας βιώσει την οικονομική ανέχεια, δε μπορούσε να λησμονήσει, πόσο επώδυνο είναι για όσους θέλουν να σπουδάσουν, να μην έχουν τα απαραίτητα εφόδια. Έτσι, όταν έγινε μητροπολίτης, παρείχε τη βοήθεια σε φτωχούς νέους.

Τον Ιανουάριο του 1906, ο μητροπολίτης Γερβάσιος Σουμελίδης προσβλήθηκε από οδοντηρία ασθένεια και μετά από δίμηνη δοκιμασία «εκδήμησε προς Κύριον κατά την έκτην Μαρτίου 1906». Ένας άνθρωπος αφιερωμένος στη προσφορά «απεδήμησεν εν πενία», αλλά η κηδεία του τελέσθηκε μεγαλόπρεπα, την Παρασκευή 10 Μαρτίου, υπό τη συνοδεία 70 κληρικών και 5.000 Χαλδιέων. Υπήρξε άνθρωπος λαμπρός, αφιερωμένος στα γράμματα, θερμός υποστηρικτής της ανόδου της πνευματικότητας και της δημόσιας παιδείας. Κατέστη αίτιος της μόρφωσης πολλών και αποτέλεσε «στολίδι στον καιρό της ευτυχίας και λιμάνι στα χρόνια της δυστυχίας»...των πολέμων...της προσφυγιάς.

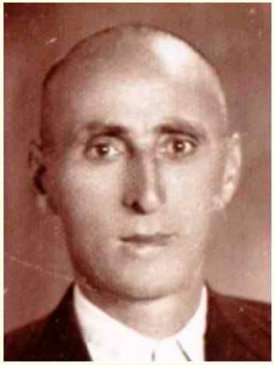
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

Παρακαλούνται τα μέλη της λέσχης να τακτοποιήσουν την ετήσια οικονομική συνδρομή τους, που είναι 10 €, σε κάποιον από τους παρακάτω τραπεζικούς λογαριασμούς:

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ: GR 0201103250000032548052409

ALPHA

: GR 610-1408-300-83000-200-201-3674

Ο ΠΟΝΤΟΣ ΑΝΑ ΤΟΥΣ ΑΙΩΝΑΣ

Ευστάθιου Αθανασιάδη - Τσαντεκίδη (από το ομώνυμο έργο του Γεροστάθη)

Ο Πόντος μαζί με την συνεχή και αναπόσπαστον από αυτόν χώραν της Κολχίδος ή Λαζικής εκτείνεται από του Άλβου ποταμού μέχρι του Φάσιδος (Ριόν) και της Διοσκουριάδος. Ύψηλαί τραχεῖαι και δυσκολοδιάβατοι όροσειραί με βαθείας χαράδρας (διαβάσεις) χωρίζουν αυτόν από τους γειτονικούς λαούς της Ασίας (Μεσοποταμία, Αρμενία, Κουρδιστάν). Τά όρη αυτά είναι από ανατολάς τά Μοσχικά ένοόμενα με τον Παρυάδρυν (Μπαχάρ ντάγ) τον Σκυδίσην (Καπάν ντάγ) και τον Αντίταυρον.

Όλοι οί ποταμοί του Πόντου χύνονται εις τον Εϋξεινον πόντον πού ώνομάσθη Μαύρη θάλασσα, διότι ό οϋρανός πού εἶναι σκεπασμένος κατά τό πλείστον του έτους με μαύρα σύννεφα, δίδει εις τά νερά της θαλάσσης εκείνης σκούρον χρώμα. Ωνομάζετο τό πρώτον Άξενος πόντος όχι μόνον διότι συνήθως είναι τρικυμιώδης και επί μήνας σχεδόν σκεπασμένος υπό όμίχλης ή όποία γίνεται αιτία ναυαγίων, αλλά και διότι οί λαοί οί οποίοι κατώκουν περίξ ήσαν άφιλόξενοι, άγριοι. Ο μεγαλύτερος Άλβς (Κιζίλ Ίρμάκ) χυνόμενος μεταξύ Άμισού και Σινώπης. Ο Ίρις (Γεσίλ Ίρμάκ) εκβάλλει εις τον κόλπον της Άμισού. Ο Λύκος (Γκερμελί Τσαϊ). Ο Θερμώδων των Αμαζώνων χύνεται παρά την Θεμίσκυραν. Ο Χαρσιώτης παρά τά Χαλκάβαλα. Ο Πυξίτης Δαφνοπόταμος παρ' αρχαίοις και Τεγιομέν Τερε σήμερα, παρά την Τραπεζούντα. Ο Ύσσης (Καράντερε) παρά τά Σούρμενα. Ο Άκαμφις (Τσορόχ) παρά τό Βατούμ. Ο Φάσις (Ριόν) παρά τό Πότι.

Επί των ύψηλών όρέων και εις τάς χαράδρας αυτών κατώκουν διάφορα άγρια φύλα: Λευκοσύριοι, Τιβαρηνοί, Χάλυβες, Μοσσύνοικοι, Δρίλαι, Μάκρωνες, Σκυθινοί, Κερκίται, Τάοχοι, Φασιανοί, Σάσπειρες, Βέχειροι, Βύζηρες, Έκεχειριείς. Όλοι αυτοί με έν όνομα ώνομάζοντο Σάννοι ή Τζάνοι από τους όποίους ή δυτικώς της Τραπεζούντος χώρα όνομάζεται και σήμερα Τζανίκμουτσαριφλιγί.

Οί δέ κάτοικοι της Κολχίδος ήσαν οί Κόλχοι ή Λαζοί, τά κυριώτερα φύλα των όποίων ήσαν Μαχέλωνες, Ζυδρεῖται, Λαζοί, Αψίλιοι, Αβασγοί (Απαζάδες), Σανίγαι, Κοραξοί, Ηνίοχοι, Σοάνες, Μόσχοι και Μάνραλοι (Μιγγρέλοι). Τά φύλα αυτά ήσαν συγγενικά διότι κατήγοντο από την Μηδιάν, Αιλάμ και Άσσυρίαν, ή δέ μεγάλη επιδρομή των Κιμμερίων και Σκυθών κατά τον έβδομον αιώνα π.Χ. άνεστάτωσε την έγγύς Ανατολήν και ώθησε πολλούς από τους κατοικοϋντας αυτήν λαούς προς τον Όρεινόν Πόντον.

Εις την αναστάτωσην αυτήν έθεσε τέρμα τό Μηδικόν κράτος. Την εποχήν αυτήν πολλοί Έλληνες έλκυόμενοι υπό του έμπορίου του χρυσού και των άλλων αγαθών της Κολχίδας και του Παρυάδρου, ίδρυσαν πολυάριθμους αποικίας καθ' όλην την παραλίαν του Πόντου και άπετέλεσαν και αυτοί μίαν από τάς φυλάς αυτού.

Διά μακρόν χρονικόν διάστημα τά φύλα ταϋτα είχαν ύποταχθει εις τον βασιλέα της Άσσυρίας Νίνον, από του έκτου όμως αιώνας άπετέλεσαν τμήμα του Περσικού κράτους, τό όποϊον σχεδόν

άφηκε αυτά αυτόνομα.

Κατά τον 3ον αιώνα ίδρύεται τό Μιθριδατικόν κράτος, τό όποϊον επί του Μιθριδάτου του Μεγάλου ήπλώθη μέχρι Θράκης και Μακεδονίας. Οϋτος άφου επί μίαν τεσσαρακονταετιάν έπολέμησεν ύπέρ της άνεξαρτησίας κατά τό 63 π.Χ. πολεμών προς τους Ρωμαίους έφονεύθη κατ' ιδίαν αυτού αίτησιν «ίνα μή εις πομπήν άπαχθή θριάμβου», διότι ό υιός αυτού επανεστάτησε κατ' αυτού. Οί Ρωμαίοι διένειμαν τον Πόντον εις τούς συνάγωνιζόμενους δυνάστας και εις όσους των ήγεμόνων ήθελον νά προσελκύσουν. Επί Νέρωνος 64 μ.Χ έγινε επαρχία Ρωμαϊκή ύποδιαφεθεισα επί Δοκλητιανού εις Έλενόποντον (τον δυτικόν πόντον) με τάς πόλεις Άμάσεια, Εϋχάιτα, Ζήλα, Άνδραπα, Λεοντόπολη, Σινώπη και Άμισός εις Πολεμωνιακόν (τον ανατολικόν) με πόλεις Νεοκαισάρειαν, Κόμανα, Πολεμώνιον, Κερασούντα, Τραπεζούντα και εις την Μικράν Αρμενίαν με πόλεις την Σεβάστειαν, Νικόπολιν, Κολωνεία, Σάταλα.

Κατά τους Βυζαντινούς χρόνους ό Πόντος ήταν τό όγδοον από τά 17 θέματα του κράτους, περιλαμβάνων και την Κολχίδα μέχρι του Φάσιδος και όνομαζόμενον θέμα Χαλδίας. Οί διοικηταί των θεμάτων έφεραν τον τίτλον του δουκός και συνεκέντρωναν εις χείρας αυτών την στρατιωτικήν και πολιτικήν έξουσίαν.

Η όνομασία και ή τάξης αυτή διήρκεσαν μέχρι του 11ου αιώνας, όποτε οί δουκες της Χαλδίας άρχισαν βαθμηδόν νά αποσπώνται από της κεντρικής έξουσίας του Βυζαντίου και νά όνομάζουν αυτούς άρχοντας και ήγεμόνας Τραπεζούντος, την δέ επαρχίαν «χώραν Τραπεζουσίαν». Αί κατά του κράτους στάσεις διεδέχοντο αλληήλας έν Τραπεζούντι και άλλοτε μέν επεκράτει ή στάσις, άλλοτε δέ ή ύποταγή και ή πειθαρχία αναλόγως της άδυναμίας ή της δυνάμεως και του κύρους των αυτοκρατόρων του Βυζαντίου. Εις την χαλάρωσιν των μετά του Βυζαντίου δεσμών συνετέλεσεν ή κατά την μάχην του Μαντζικέρτ έν Αρμενία αιχμαλωσία του αυτοκράτορος Ρωμανού του Διογένους κατά τό 1071 υπό των Σελτσουκιδών Τούρκων και ή καθ' όλην την Ασίαν επικράτησης αυτών, οίτινες επεξετάθησαν μέχρι Μαύρης θαλάσσης και διέκοψεν πάσαν σχεδόν επικοινωνίαν του Πόντου προς τό Βυζάντιον. Κατά τό 1074 έπese εις χείρας των Σελτζουκιδών και ή Τραπεζούς, αλλά δέν παρέμεινεν εις χείρας αυτών παρά επί βραχύν χρόνον, διότι ό «βλαστός της Άτρας», Θεόδωρος Γαβράς, εις των επιφανεστάτων στρατηγών του Βυζαντινού κράτους όχι μόνων τούς έξεδίωξεν εκ του θέματος Χαλδίας διά μόνων των ιθαγενών ταγμάτων, αλλά και απέσπασαν από αυτούς τά φρούρια Πάϊπερτ και Κολωνίας. Επιτυχώς απέκρουσεν μετ' όλίγον και τάς επιδρομάς του μέχρι Τραπεζούντος προελάσαντος βασιλέως της Γεωργίας Δαβίδ. Έκτοτε ό Θεόδωρος Γαβράς εκυβέρνησε τό θέμα τουτο ως ιδίαν κληρονομίαν και ως άνεξάρτητος από του Βυζαντίου ήγεμών. Καθ' όν χρόνον έμάχετο κατά των Σελτζουκιδών προς επέκτασιν των όρίων της ήγεμονίας του, ήχημαλωτίσθη και άπήχθη εις Θεοδοσιούπολιν όπου έμαρτύρησε κατά τό 1098. Μετά τον θάνατον του Γαβρά ή Τραπεζούς υπήχθη πάλιν εις τό Βυζάντιον, προσαρτηθείσα κατά τάς αρχάς του 12ου αιώνας υπό του Δαβατηνου, τοποτηρητου Ηρακλείας και Παφλαγονίας. Κατά τό 1104 διεδέχθη αυτόν ό Γρηγόριος Ταρωνίτης. Και ό εις και ό άλλος επεχείρησαν νά καταστήσωσι τό θέμα Χαλδίας άνεξάρτητον από του Βυζαντίου. Και τό 1115 ό άνηψιός του Θ. Γαβράς Κωνσταντίνος

έγένετο δούξ Χαλδίας. Αλλά και αυτός έστασίασε κατά του Βυζαντίου, εκύρηξεν την Τραπεζούντα άνεξάρτητον και ή στάσις αυτού διήρκεσεν από του 1126-1140. Κατά τό 1139 ό αυτοκράτωρ Ιωάννης Κομνηνός εκστρατεύσας κατά των Τούρκων προς άπελευθέρωσιν του θέματος της Αρμενίας έστράφη και εναντίον του Γαβρά άλλ' άπέτυχε. Αφου όμως έφτασεν εις Κωνσταντινούπολιν, έστειλεν στρατάρχην περιφανέστατον όστις εκδίωξε τον αποστάτην. Έκτοτε παρέμεινεν υπό τό Βυζαντινόν κράτος, μέχρις ότου οί Σταυροφόροι κατέλαβαν κατά τό 1204 την Κωνσταντινούπολιν. Τότε τό Βυζαντινόν κράτος έτεμαχίσθη εις μικροτέρας αυτοκρατορίας και δεσποτία.

Οί δύο άδελφοί Αλέξιος και Δαβίδ υιοί Μανουήλ του Κομνηνου και έγγονοί του αυτοκράτορα Ανδρονίκου του Α' του Κομνηνου έφυγεν ό μέν Αλέξιος προς την θείαν αυτών Θάμαρ βασίλισσαν της Γεωργίας και ενισχυθείς υπ' αυτής διά στρατευμάτων και παντείων έφοδίων όδεύει προς την Τραπεζούντα. Καθ' όν χρόνον ό Δαβίδ αποβίβασθείς εις Ηράκλειαν και συναθροίσας στρατόν έβάδιζε και αυτός κατά της Τραπεζούντος. Οί δύο άδελφοί συναντήθησαν έν Τραπεζούντι κατέλαβον την αρχήν τη βοηθεία των στρατιωτικών άριστοκρατικών οικογενειών Δωρανιτών και Ζανιχιτών και ίδρυσαν την αυτοκρατορία Τραπεζούντος. Η νέα αυτοκρατορία επί 250 έτη ήρθη εις ακμήν και πλούτον και μεγαλείον και μέχρι της πτώσεως αυτής κατά τό 1461 ως και επί Τουρκοκρατίας, υπήρξεν ό φρουρός του Έλληνικού πολιτισμού και τό έρεισμα της Όρθοδοξίας έν Μικρά Ασία.

(συνεχίζεται στο επόμενο τεύχος)

Στο μικροσκόπιο της UNESCO η μετατροπή της Αγίας Σοφίας της Κωνσταντινού Πόλης σε τζαμί

Συνέχεια από την 1η σελίδα

Σύμφωνα με όσα ανέφερε η τουρκική υπηρεσία της Deutsche Welle σήμερα, ο Οτόνε ανησυχεί για τις πληροφορίες ότι η τουρκική κυβέρνηση έχει προβεί σε αλλαγές που αφορούν τα χριστιανικά στοιχεία στα δύο μνημεία. Επίσης, ο αξιωματούχος της UNESCO προβληματίζεται για τις δηλώσεις που έκανε ο Τούρκος υπουργός Πολιτισμού στις αρχές Νοεμβρίου, πως ο Παγκόσμιος Οργανισμός φέρεται να «υιοθετεί τις τουρκικές απόψεις σχετικά με την αλλαγή χρήσης των δύο μουσείων» και πως «δεν ενοχλείται» από το γεγονός ότι η Αγία Σοφία έγινε τζαμί.

Υπενθυμίζεται ότι στις 10 Ιουλίου, το τουρκικό συμβούλιο κράτους ακύρωσε ένα διάταγμα του 1934 που είχε παραχωρήσει στην Αγία Σοφία το καθεστώς του μουσείου. Αργότερα την ίδια ημέρα, ο πρόεδρος της Τουρκίας, Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν υπέγραψε απόφαση με την οποία κήρυξε την Αγία Σοφία ανοιχτή για μουσουλμανική λατρεία, προκαλώντας αντιδράσεις στον χριστιανικό κόσμο. Τη λύση της για την απόφαση αυτή εξέφρασε και η UNESCO.

Ένα μήνα μετά την απόφαση για την Αγία Σοφία, ο Ερντογάν μετέτρεψε σε τζαμί και την ιστορική εκκλησία της Χώρας, ένα από τα πιο διάσημα βυζαντινά κτίρια της Κωνσταντινούπολης.

ΠΗΓΗ:Εόξενος Πόντος

Η δίτομη έκδοση του «Γεροστάθη» διατίθεται από την ΕΛΒ

Τα Ποντιακά έθιμα της Πρωτοχρονιάς!

Η πρώτη ημέρα του χρόνου!

Ο Καλαντάρτς (σ' ελληνικά: Ιανουάριος) εν ο πρώτον μήνας τη χρονιάς, ίστε λειι μας το Γρηγοριανόν ημερολόγιον κι εχ' 31 ημέρας. Τ' όνεμαν ατ' εβγών ασον λατινικόν τη λέξη «καλένδαι» (calendae = πρώτον ημέραν τη μηνού).

Η Πρωτοχρονιά στον Πόντο, ήταν μια μεγάλη γιορτή για την οικογένεια επειδή έσμιγαν όλοι μαζί, για να υποδεχθούν την νέα χρονιά.Την παραμονή Πρωτοχρονιάς σε μερικά χωριά τα παιδιά καβαλώντας κλαδιά από μηλιά, έμπαιναν θριαμβευτικά στο σπίτι φωνάζοντας:

«Χριστούγεννα και κάλαντα και Φώτα και καλός καιρός και καλοχρονιά και καλοκαρπία και να ζουν ο πατέρας και η μητέρα και όλοι οι σπιτιανοί» και ο νοικοκύρης τους έδινε φιλοδώρημα. Αλλού ευχόντουσαν στο νοικοκύρη να αποκτήσει αρσενικά παιδιά και θηλυκά μοσχάρια.

Γυναίκες πήγαιναν δώρα στη βρύση του χωριού ή στο ποτάμι για να πάρουν το καλαντόνερο. Πήγαιναν και γύριζαν αμίλητες και με αυτό ράντιζαν το σπίτι και έπιναν και λίγο, για να έρθει η ευλογία στο σπίτι.Παιδιά αλλά και μεγάλοι γύριζαν έβγαιναν στις γειτονιές κι έλεγαν τα κάλαντα από σπίτι σε σπίτι. Οι νοικοκυραίοι ανάλογα με την περιοχή, έδιναν στους καλαντάρηδες φρούτα, ξηρούς καρπούς (καρύδια, φουντούκια, σταφίδες κλπ.), αλλά ακόμη κι αυγά, βούτυρο, καβουρμά και πληγούρι.

Στην Τραπεζούντα τα παιδιά έλεγαν τα

κάλαντα κρατώντας πολύχρωμα φανάρια, τα συμβολικά χαρτοκάραβα και έψελναν «Αρχήμηνιά, κι αρχή χρονιά, κι αρχή καλός μας χρόνος».

Σε περιοχές όπως η Σάντα, που δεν είχε πολλά οπωροφόρα δέντρα, τα δώρα ήταν αποκλειστικά φρούτα, ενώ στα Κοτύωρα συνήθιζαν να βάζουν πάνω στα φρούτα και μερικές δεκάρες. Ένα άλλο δώρο που συνήθιζαν να δίνουν, κυρίως στην Γαράσαρη, ήταν τα "κολόθα", που ήταν μικρά τσουρέκια που έμοιαζαν με γλυκό ψωμί.

Την παραμονή το βράδυ στα σπίτια ήταν συγκεντρωμένα όλα τα μέλη της οικογένειας. συγγενικά ή και φιλικά πρόσωπα. Το τραπέζι το έστρωνε η νύφη κι αν δεν υπήρχε, η πρωτοκόρη και ο αρχηγός της οικογένειας έδινε φιλοδώρημα.

Διάλεγαν ένα μεγάλο κούτσουρο για να καίγεται στο τζάκι. Πίστευαν ότι η φωτιά διώχνει τα δαιμόνια που έρχονταν από την καπνοδόχο. Το κούτσουρο αυτό το λέγανε "καλαντοκούρ".

Το ίδιο βράδυ ο αρχηγός της οικογένειας έκοβε τη βασιλόπιτα, που το φλουρί της ήταν μια δεκάρα. Στη συνέχεια «εκαλαντίαζεν τ' οσπίτ'» σκορπίζοντας δηλαδή διάφορους καρπούς μαζί με κέρματα, μέσα στο σπίτι και λέγοντας «Άμον το ρούζ'νε αούτα τα

καλά, αετσ' πα να ρούζ'νε απές' σ'οσπίτ' ν'έμουν τ'ευλοΐας και τα καλοσύνας». Το έθιμο αυτό συνηθίζεται ακόμη και σήμερα.

Την Πρώτη μέρα του χρόνου

Εξημερώνοντας Πρωτοχρονιά πήγαιναν στη βρύση του χωριού. Αφήναν εκεί τσουρέκια, γλυκίσματα, φρούτα κι έπαιρναν νερό (το θεωρούσαν αγιασμένο) για να ραντίσουν το σπίτι. Μετά έσπαζαν στην πόρτα του σπιτιού ένα ρόδι για το γούρι.

Σε άλλα μέρη κάθε οικογένεια έπαιρνε από ένα κυδώνι και το έκοβε σε τόσα κομμάτια όσα άτομα ήταν στην οικογένεια. Μετά έβαζαν ένα νόμισμα μέσα σ' ένα κομμάτι, το ανακάτευαν μέσα σε μια πετσέτα και διάλεγε ο καθένας από ένα. Σε όποιον τύχαινε το νόμισμα αυτός μετά έπρεπε να σηκωθεί τα χαράματα, να πάρει μια κανάτα και να πάει κάτω στην πλατεία να τη γεμίσει με νερό. Από αυτό το νερό θα έβαζε λίγο στα ζώα, θα κρατούσε λίγο να πλυθούν και λίγο για να πιουν, σαν αγιασμό.

Τα παιδιά την πρώτη του χρόνου, έπαιρναν ένα ζευγάρι τσουρέκια, μια πετσέτα (προσόψιο), ένα ζευγάρι κάλτσες και πήγαιναν να καλαντέζνε το Δεξάμενον ή τη Δεξαμέντσαν, (τον νονό ή τη νονά), για να πάρουν και το ανάλογο δώρο.

Ας θυμηθούμε και λίγα δίστιχα για τον Καλαντάρη:

«Καλαντάρτς και νέον έτος, άμον πάντα και οφέτος»

έρθαν, αρνί μ', τα Κάλαντα, έρθεν ο Καλαντάρης, μένω σε και αν 'κέρχεσαι, να έρται το χαπάρι σ'.»

«Καλαντάρτς καλή χρονιά, κόρ' εσύ εσέν ερία καλαντάρτς και νέον έτος, κόρ' θα παίρω σε οφέτος.»

Αφιέρωμα στο Σταυρίν Αργυρούπολης

Συνέχεια από την 1η σελίδα

σε κάθε συνοικία του Σταυρίου.

Στο Μονοβάντων, που ήταν και η κεντρική συνοικία του Σταυρίου, λειτουργούσε η Κεντρική Ασέριειος Σχολή, στην οποία φοιτούσαν χριστιανοί και μουσουλμάνοι (κρυπτοχριστιανοί) της κωμόπολης. Η σχολή ήταν δωρεά του ευεργέτη Χατζηπαναγιώτη Ασερή και χτίστηκε το 1905. Μέχρι το 1923 λειτούργησε ο φιλοπροοδευτικός σύλλογος Σταυριωτών «Ομόνοια», ο οποίος χρηματοδοτούνταν από τους ανά τον κόσμο πλούσιους σταυριώτες και βοήθησε παντοιοτρόπως τους κατοίκους των οικισμών του Σταυρίου.

Στο Σταυρί κατά το 17ο και 18ο αι. αναπτύχθηκε του φαινόμενο του κρυπτοχριστιανισμού. Μετά την έκδοση του Χάτι Χουμαγιούν, το 1856, και κυρίως μετά τη λήξη του ρωσοτουρκικού πολέμου το 1878, πολλοί από τους κρυπτοχριστιανούς του Σταυρί αποκάλυψαν τη χριστιανική τους πίστη και έστειλαν τα παιδιά τους σε χριστιανικά σχολεία. Κάποια χρόνια αργότερα όμως, το 1899, οι Τούρκοι αποπειράθηκαν να τους εγγράψουν και πάλι ως μουσουλμάνους. Τότε οι Σταυριώτες αρνήθηκαν και απευθύνθηκαν στο Πατριαρχείο, σταματώντας έτσι την πίεση των αρχών. Το ίδιο σκηνικό έμελλε να επαναληφθεί τον Απρίλιο του 1902, μαζί με την ακύρωση και όλων των γάμων που είχαν τελεστεί ως τότε με χριστιανικά έθιμα. Οι Σταυριώτες επέμειναν... και οι 19 πρόκριτοι εξορίστηκαν. Παρά τη μεσολάβηση του Πατριαρχείου οι καταδιώξεις συνεχίστηκαν. Τελικά η Πύλη ανακάλεσε από την εξορία τους απελαθέντες αλλά αρνήθηκε να εγγράψει στα βιβλία της τους σταυριώτες ως χριστιανούς.

Η νεοτουρκική κυβέρνηση μετά το 1908 τήρησε ακόμα σκληρότερη στάση προς τους «εξωμότες», που διώχθηκαν απηνώς μέχρι το 1923. Όσοι σταυριώτες κατάφεραν να επιζήσουν των διωγμών, με την Ανταλλαγή των πληθυσμών εκκένωσαν την περιοχή, με αποτέλεσμα να ερημώσει ο τόπος από την ελληνική λαλιά και το χριστιανικό προσκόνημα.

Λίγα λόγια από τις χειρόγραφες σημειώσεις για τον ξεριζωμό από τη γιαγιά Ελπίδα Κυριακίδου-Τουμπουλίδυ, που έφυγε από το Σταυρίν σε ηλικία 18 χρονών:

<<Η περιφέρεια Αργυρούπολης, μάλλον από τις τελευταίες, ειδοποιείται ότι ήρθε η σειρά της να φύγει για την Ελλάδα και όλοι οι χριστιανοί να ξεριζωθούμε από τα άγια χώματα μας.Στις 7 Ιανουαρίου του 1924,ανήμερα του Αγίου Ιωάννη του Προδρόμου μας το ανακοινώνει ο παπάς μετά τον εκκλησιασμό,ότι οι χριστιανοί(έλληνες)του Σταυρίν πρέπει να φύγουμε για

την Ελλάδα και ας είναι το χιόνι ένα μέτρο. Γέροι , παιδιά και γενικά όλοι από τις 22 ενορίες του Σταυρίν πρέπει άμεσα να φύγουμε. Ήρθαν περί τα 30 άλογα με σαμάρια μετά από λίγες ημέρες και άκουσα ότι πήραμε άδεια άλλες 10 ημέρες. Πουλήσαμε ότι είχαμε στους τούρκους του χωριού και τα υπόλοιπα τα κάψαμε ή ρίξαμε λάδια ή πετρέλαιο επάνω τους για να τα χαλάσουμε και να μην τα πάρουν οι τούρκοι.Δεν πειράξαμε μόνο τις εκκλησίες παρά μόνο πήραμε τα ιερά και τα βιβλία τους.Τα άλογα πήραν τους ηλικιωμένους και

τα παιδιά και ένα ατελείωτο караβάνι γύρω στις 15 του μήνα ξεκινήσαμε για το Τορούλ(Αρδασσα) μέσα σε απίστευτες καιρικές συνθήκες.Στα μαντριά (περιοχή λίγο έξω από το χωριό)πολύ κοντά στο χωριό κλαίγαμε όλοι και αποχαιρετούσαμε το χωριό αλλά πιστεύαμε ότι θα ξαναγυρίσουμε σε λίγο καιρό...>>

Σήμερα στο Σταυρίν, που ονομάζεται Ουγούρτασι, σώζονται εννέα εκκλησίες και παρεκκλήσια, μια εκ των οποίων έχει μετατραπεί σε τέμενος.

Οι Εκκλησίες του Σταυρίν

Ιερός Ναός του Αγίου Βασιλείου: ρυθμού βασιλικής, χτίστηκε το 1843 στην ενορία Μονοβάντων. Εόρταζε την 1η και την 30η Ιανουαρίου, οπότε πραγματοποιούνταν μεγάλη πανήγυρις.

Ιερός Ναός της Ύψωσης του Τιμίου Σταυρού: βυζαντινού ρυθμού, χτίστηκε το 1880 έξω από το Μονοβάντων, δίπλα στα ερείπια του μετοχιού του Τιμιόσταυρου. Εόρταζε την 14η Σεπτεμβρίου με μεγάλη πανήγυρι.

Ιερός Ναός του Αγίου Θεοδώρου του Τήρωνος: μεγαλοπρεπής ναός που χτίστηκε το 1870 στη συνοικία Κουρτάντων. Την 8η Ιουνίου γινόταν πανήγυρις, στην οποία προσέρχονταν και οι Τούρκοι των γύρω χωριών.

Ιερός Ναός της Αγίας Τριάδος: ρυθμού βασιλικής, χτίστηκε το 1852 στη συνοικία Μαχαλά

Ιερός Ναός του Αγίου Ιωάννου του Προδρόμου: βυζαντινού ρυθμού, χτίστηκε το 1857 στη συνοικία Τσακάντων.

Ιερός Ναός των Αγίων Πέτρου και Παύλου: η αρχαιότερη εκκλησία του Σταυρίου, βυζαντινού ρυθμού, χτισμένη στη συνοικία Παρασκευάντων.

Στο Σταυρίν υπήρχαν και 24 παρεκκλήσια, αριθμός ενδεικτικός του θρησκευτικού φανατισμού των σταυριωτών

Ιερός Ναός του Αγίου Θεοδώρου του Τήρωνος (Αλανωχώρ) και πίσω το σπίτι του παπά Δημήτρη του Παπαδόπουλου (κίτρινο)

Το έθιμο των Μωμόγερων

Τα έθιμα και οι παραδόσεις συνεχίζονται μέχρι σήμερα. Ένα από αυτά είναι και οι Μωμόγεροι. Αν και φανατικοί χριστιανοί οι πόντιοι διατήρησαν πολλές αρχαιοπρεπείς συνήθειες από τους προγόνους τους. Έτσι λοιπόν κατά τη διάρκεια του Δωδεκαήμερου εκτός των συνηθισμένων χριστιανικών εορτών, σε πολλά χωριά «εποιναν και τοι Μωμοέρτς», «έβγαιναν τα Καρναβάλια», οι «Κοτσαμάν»!..

Ο Μώμος ήταν ο θεός το γέλιου και της σάτιρας. Η προσωποποίηση της μομφής και της κατηγορίας. Οι ιερείς του Μώμου είναι οι Μωμόγεροι. Σήμερα το δρώμενο συνεχίζεται από νέους τρίτης και τετάρτης πλέον γενιάς, διατηρώντας μόνο τον ψυχαγωγικό του χαρακτήρα.

Στην αυλή του κάθε σπιτιού τους περιμένει στρωμένο τραπέζι με πλούσια εδέσματα, τσίπουρο και παραδοσιακά γλυκά. Ο ταμίας του θιάσου εύχεται σ' όλα τα μέλη της οικογένειας «Υίαν και ευλογίαν και καληχρονίαν και αρνικά παιδιά και θελκά μουσκάρια». Τότε ένα μέλος της οικογένειας προσφέρει χρήματα στο ταμείο των Μωμόερων. Μετά τη χορευτική επίδειξη των Μωμόερων ακολουθεί χορός κατά παραγγελία του σπιτονοικοκύρη. Κατά τη διάρκεια του χορού, ενώ όλοι πίνουν τσίπουρο και γεύονται τα εδέσματα, κάποιος θεατής κλέβει τη νύφη και κρύβεται μαζί της. Συνήθως κατ' εντολή του αρχηγού τρέχουν προς αναζήτησή τους και με τη βοήθεια του διαβόλου ή άλλων μελών του θιάσου, δεν αργούν να τους ανακαλύψουν. Στη συνέχεια ο γιατρός, εξετάζει τη νύφη και διαπιστώνει τη σεξουαλική της κακοποίηση. Το πρόστιμο είναι ανάλογο της οικονομικής κατάστασης του απαγωγέα και ορίζεται από τον τσανταρμά (λαϊκός δικαστής), που έχει ήδη συνωμοτήσει. Η εξέταση της νύφης, που προσποιείται την ατιμασμένη, είναι μία από τις πιο κωμικές σκηνές του δρώμενου και παρακολουθείται με μεγάλο ενδιαφέρον από το παρευρισκόμενο πλήθος. Αξίζει να σημειωθεί, ότι όταν ο θιάσος εντοπίσει θεατή με οικονομική άνεση ή ξένο, τον υποδεικνύει στη νύφη, η οποία (άντρας ων) τον απαγάγει κρατώντας τον στους ώμους της.

Η Διακυβερνητική Επιτροπή της Σύμβασης για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, στην 11η ετήσια συνεδρίασή της (Αντίς Αμπέμπα, Αιθιοπία 28.11-2.12.2016), στη συνεδρία της Τετάρτης 30 Νοεμβρίου 2016 ενέκρινε την εγγραφή στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας των Μωμόερων, εθιμικού δρώμενου του Δωδεκαήμερου, όπως τελείται σε οκτώ χωριά της ευρύτερης περιοχής της Κοζάνης (Τετράλοφος, Άγιος Δημήτριος, Αλωνάκια, Σκήτη, Πρωτοχώρι, Κομνηνά, Ασβεστόπετρα, Καρυοχώρι), οι κάτοικοι των οποίων είναι κατά κύριο λόγο Πόντιοι, απόγονοι Ποντίων προσφύγων από την περιοχή της ορεινής Τραπεζούντας (Ματσούκα)

Οι Μωμόεροι είναι το τέταρτο κατά σειρά ελληνικό στοιχείο που εγγράφεται στο διεθνή κατάλογο, μαζί με τη μεσογειακή διατροφή (2013), τη μαστιχοκαλλιέργεια της Χίου (2014) και την Τηνιακή μαρμαροτεχνία (2015) στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας της UNESCO μετά από συντονισμένες ενέργειες της αρμόδιας υπηρεσίας του ΥΠΠΟΑ, την ενεργό συμμετοχή λοιπών φορέων πολιτισμού και της λαογράφου κ. Μυροφόρας Ευσταθιάδου.

Το Ημερολόγιο της Ε.Λ.Β. για το 2021

Για 14η χρονιά συνεχίζεται η καλαισθητή έκδοση του ετήσιου ημερολογίου από την Ευξείνιο Λέσχη Βέροιας, με θέματα από την ιστορία, την παράδοση και τον πολιτισμό των προγόνων μας.

Το 2021 συμπληρώνονται 200 χρόνια από την παλιγγενεσία της Ελλάδας και την απελευθέρωση της από τον οθωμανικό ζυγό και σε αυτό το γεγονός αφιερώνεται αποκλειστικά το φετινό ημερολόγιο της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας, ως ελάχιστη ένδειξη τιμής και μνήμης στους Έλληνες που έπεσαν για του Χριστού την πίστη την Αγία και της πατρίδος την ελευθερία.

ΟΙ ΜΗΝΕΣ ΣΤΗΝ ΠΟΝΤΙΑΚΗ ΔΙΑΛΕΚΤΟ

ΚΑΛΑΝΤΑΡΤ'Σ:

ΚΑΛΑΝΤΑΡΤ'Σ ΚΑΙ ΝΕΟΝ ΕΤΟΣ, ΑΜΟΝ ΠΙΑΝΤΑ ΚΑΙ ΕΦΕΤΟΣ

ΚΟΥΝΤΟΥΡΟΣ:

Ο ΚΟΥΝΤΟΥΡΟΝ, Ο ΚΟΥΤΣΟΥΡΟΝ Ο ΟΥΡΑΔΟΚΟΜΜΕΝΟΝ

ΜΑΡΤ'Σ:

ΜΑΡΤ'Σ, ΓΔΑΡΤ'Σ ΚΑΙ ΣΚΗΡΟΣ ΠΑΛΟΥΚΟΚΑΥΤ'Σ

ΑΠΡΙΛΤ'Σ:

ΑΠΡΙΛΤ'Σ ΦΕΡ' ΤΑ ΧΕΛΙΔΟΝΙΑ, ΚΕΛΑΪΔΟΥΝ ΚΑΙ ΛΥΝ'ΤΑ ΧΙΟΝΙΑ

ΚΑΛΟΜΗΝΑΣ:

ΕΡΘΕΝ Ο ΚΑΛΟΜΗΝΑΣ ΠΙΑΝ ΓΑΛΑΝ ΑΝ ΠΙΑΝΑΣ

ΚΕΡΑΣΙΝΟΣ:

ΤΟΥ ΚΕΡΑΣΙΝΟΥ Ο ΗΛΙΟΝ, ΚΟΚΚΙΝΙΕΙ ΣΕ ΑΜΟΝ ΤΟ ΜΗΛΟΝ

ΧΟΡΤΟΘΕΡΤ'Σ:

ΕΡΘΕΝ ΚΑΙ Ο ΧΟΡΤΟΘΕΡΤ'Σ ΕΠΑΡ'ΤΟ ΔΡΕΠΙΑΝ'ΣΟ ΧΕΡ

ΑΛΩΝΑΡΤ'Σ:

ΕΠΑΘΗΣΑ ΣΟΝ ΑΛΩΝΑΡ ΚΑΙ ΤΗ ΧΙΟΝΙ ΤΗΝ ΑΚΡΑΝ

ΣΤΑΥΡΙΤΕΣ:

Ο ΣΤΑΥΡΙΤΕΣ ΡΟΥΖ ΤΑ ΦΥΛΛΑ ΚΑΙ ΞΕΡΕΝ ΟΛΑ ΤΑ ΞΥΛΑ

ΤΡΥΓΟΜΗΝΑΣ:

ΤΡΥΓΟΜΗΝΑΣ ΧΥΜΟΣ ΚΑΙΡΟΣ ΚΑΙ ΧΙΟΝΙΑ ΤΑ ΡΑΣΙΑ ΑΣΑ ΠΑΡΧΑΡΙΑ ΕΦΥΓΑΝ ΚΑΙ ΕΚΛΩΣΤΑΝ ΣΑ ΧΩΡΙΑ

ΑΕΡΙΤΕΣ:

ΑΕΡΙΤΕΣ ΜΟΥΡΔΟΥΛΙΖ ΣΟ ΡΑΣΙΝ ΑΝΘΡΩΠ'Σ ΦΟΥΡΚΙΖ

ΧΡΙΣΤΙΑΝΑΡΤ'Σ:

ΧΡΙΣΤΙΑΝΑΡΤ'Σ ΦΕΡ ΤΟΝ ΚΡΥΟΝ ΣΑ' ΕΚΕΙΝΟΝ ΠΕ'Χ ΤΟΝ ΒΙΟΝ